UZASADNIENIE

Projekt ustawy obejmuje nowelizację następujących ustaw:

1. ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o wychowaniu w trzeźwości", w zakresie:

a) zwiększenia skuteczności instrumentu ograniczającego nadmierne spożywanie alkoholu jakim jest opłata za zezwolenie na obrót hurtowy napojami alkoholowymi oraz za zezwolenie na wyprzedaż posiadanych zapasów napojów alkoholowych, dotycząca dokonanego zaopatrzenia w napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml (zwana dalej „opłatą ALK"),
b) zwiększenia przychodów Narodowego Funduszu Zdrowia, zwanego dalej „NFZ", na realizację działań edukacyjnych i profilaktycznych oraz udzielania świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień oraz innych następstw zdrowotnych spożywania alkoholu,
c) urealnienia niepodnoszonej od wielu lat wysokości opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem ich sprzedaży, jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wydawanych na okres do 2 dni, przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych lub jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych, oraz zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wydawanych na okres do dwóch lat, przedsiębiorcom, których działalność polega na dostarczaniu żywności na imprezy zamknięte organizowane w czasie i miejscu wyznaczonym przez klienta, w oparciu o zawartą z nim umowę, przez pewne powiązanie tych opłat z rzeczywistą wartością sprzedaży napojów alkoholowych w danym roku kalendarzowym.

Projekt uwzględnia zmiany wynikające z ustawy z dnia 8 października 2026 r. *o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (druk sejmowy 2010), dotyczące zmiany zakresu pojęcia lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania uzależnieniom (art. 1 pkt 4 lit. b ww. ustawy) oraz wysokości kwot opłaty za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem ich sprzedaży (art. 1 pkt 7 ww. ustawy). Zmiana dotycząca udziału Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów we wpływach z opłaty ALK (art. 1 pkt 4 lit. a ww. ustawy) zostanie dokonana na kolejnym etapie prac nad projektem po zakończeniu procesu legislacyjnego ww. ustawy z dnia 8 października 2026 r.;

2. ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1461, z późn. zm.) w zakresie dostosowania wskaźnika procentowego określającego maksymalną wysokość środków finansowych przekazywanych przez NFZ na rachunek Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych;

3. ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2025 r. poz.1154, z późn. zm.) w zakresie uwzględnienia w przepisach załącznika do tej ustawy wyłączenia od obowiązku zapłaty opłaty skarbowej – aktualnie określonego w art. $11^{[1]}$ ust. 10 ustawy o wychowaniu w trzeźwości – od zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem ich sprzedaży, jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,

wydawanych na okres do 2 dni, przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych lub jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych, oraz zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wydawanych na okres do dwóch lat, przedsiębiorcom, których działalność polega na dostarczaniu żywności na imprezy zamknięte organizowane w czasie i miejscu wyznaczonym przez klienta, w oparciu o zawartą z nim umowę.

Szczegółowe zmiany dokonane w każdej z tych ustaw zostały przedstawione poniżej.

I. Nowelizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości

1. Stan obecny:

a) opłata ALK

Opłata za zezwolenie na obrót hurtowy napojami alkoholowymi oraz za zezwolenie na wyprzedaż posiadanych zapasów napojów alkoholowych, dotycząca zaopatrzenia w napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, została wprowadzona do polskiego porządku prawnego ustawą z dnia 14 lutego 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów (Dz. U. poz. 1492, z późn. zm.). Opłata ta obowiązuje od dnia 1 stycznia 2021 r. i jest uregulowana przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Obowiązek zapłaty opłaty w wysokości 25 zł za każdy pełny litr 100% alkoholu ciąży na przedsiębiorcy prowadzącym hurtową sprzedaż napojów alkoholowych, który zaopatruje przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. Opłatę wnosi się za każde półrocze. Wpływy z opłaty stanowią w 50% dochód gmin, na terenie których jest prowadzona sprzedaż napojów alkoholowych, oraz w 50% przychód NFZ.

Celem wprowadzenia opłaty ALK była promocja prozdrowotnych wyborów konsumentów oraz ograniczenie spożycia alkoholu. Spożywanie alkoholu jest jednym z głównych czynników ryzyka związanym z obciążeniem uzależnieniami. Mała objętość opakowania napoju alkoholowego i stosunkowo niska cena pojedynczego produktu, a także łatwość szybkiego spożycia, wielokrotnie determinuje wybór właśnie tych produktów i znacząco wpływa na ich atrakcyjność. W ocenie Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) ograniczenie dostępności ekonomicznej napojów alkoholowych, tj. oddziaływanie na cenę tych produktów, jest uważane za jedną z najskuteczniejszych metod mających na celu ograniczenie nadmiernego spożywania alkoholu, szczególnie w najbardziej wrażliwych grupach społecznych, w tym wśród ludzi młodych i tych, którzy piją najwięcej[1].

Po wprowadzeniu opłaty ALK w 2021 r. nastąpił wyraźny spadek liczby wydawanych banderol na napoje spirytusowe o pojemności do 0,2 l – z 740 ml sztuk w 2020 r. do 557 mln sztuk w 2021 r. (spadek o prawie 25%). Także z danych GUS o spożyciu poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w przeliczeniu na 100% alkoholu na jednego mieszkańca Polski w latach 2021–2024 wynika, że od 2021 r. w tym okresie nastąpił spadek spożycia napojów alkoholowych ogółem z 9,7 l do 8,72 l, tj. o 10 %, przy czym w przypadku piwa spożycie spadło o 7%, w przypadku wina o 25%, a w przypadku wyrobów spirytusowych o 11%. Mimo spadku spożycia alkoholu ogółem Polska jednak nadal znajduje się na szczycie

[1] Raport WHO *Resource tool on alcohol taxation and pricing policies* https://www.who.int/publications/i/item/9789241512701

rankingu Światowej Organizacji Zdrowia jeżeli chodzi o spożycie alkoholu na mieszkańca (w przeliczeniu na czysty alkohol) i plasuje się na 12 miejscu wg danych WHO[2]. Jednocześnie mimo wprowadzenia opłaty dostępność ekonomiczna alkoholu w małych opakowaniach rośnie. W 2021 r. za przeciętne wynagrodzenie można było nabyć 841 sztuk tzw. „małpek", w 2025 r. już o 185 butelek więcej, czyli 1026 sztuk. Tym samym problem nadmiernej konsumpcji pozostaje nadal istotnym wyzwaniem zdrowia publicznego.

Środki z opłaty ALK mają charakter celowy. Zgodnie z art. 9[3] ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości gmina przeznacza je na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Także NFZ przeznacza środki z opłaty na działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia opieki zdrowotnej w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień oraz innych następstw zdrowotnych spożywania alkoholu (art. 9[3] ust. 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości).

Należy zwrócić uwagę na różny stopień wykorzystania środków z opłaty przez jej beneficjentów. Zgodnie z danymi zawartymi w *Informacji o sposobie wykorzystania środków z opłat związanych z obrotem napojami alkoholowymi w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml w roku 2025 r.,* przedstawianej ministrowi właściwemu do spraw zdrowia przez Prezesa NFZ, w 2025 r. NFZ na leczenie uzależnień od alkoholu (opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień) przeznaczył 1 072,8 mln zł, co stanowi kwotę blisko czterokrotnie większą od otrzymywanych przez NFZ przychodów z opłaty, a nakłady te w 2025 r. zwiększyły się w stosunku do 2024 r. o 9,82%. W przypadku gmin wypływy z opłaty nie są w pełni wykorzystywane w roku, w którym zostały otrzymane przez gminy. Jak wynika z danych sprawozdania z działalności samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w latach 2023–2024 (sprawozdania KCPU-G1) w 2023 r. wysokość środków finansowych niewykorzystanych w poprzednich latach, a wydatkowanych w roku sprawozdawczym z tytułu opłaty wyniosła 77,4 mln zł, natomiast w 2024 r. 76,9 mln zł.

Mając na względzie powyższe w celu spowodowania dalszego spadku spożycia alkoholu w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml przez ograniczenie jego ekonomicznej dostępności proponuje się istotne podwyższenie opłaty ALK do kwoty 10 gr za każdy 1 ml 100% alkoholu. Ponadto, uwzględniając rosnące wydatki NFZ związane z ochroną zdrowia, w tym świadczeniem usług medycznych osobom uzależnionym proponuje się racjonalizację wydatkowania środków pochodzących z opłaty przez przekazanie wpływów z tej opłaty w całości do Narodowego Fundusz Zdrowia. Dodatkowo, w oparciu o wnioski ze stosowania przepisów ustawy w praktyce przez Krajową Administrację Skarbową oraz zagadnienia poruszane we wnioskach o interpretację przepisów składanych przez przedsiębiorców, zidentyfikowano inne kwestie, które budzą wątpliwości interpretacyjne i wymagają doprecyzowania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

b) opłata za korzystanie z zezwoleń detalicznych i jednorazowych

Zgodnie z art. 11[1] ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości w celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 4[1] ust. 1 tej ustawy, czyli zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub

[2] https://global-relocate.com/rankings/alcohol-per-capita-consumption

poza miejscem ich sprzedaży (zezwolenia wydawane na podstawie art. 18 ww. ustawy).

Opłatę tę przedsiębiorca prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych wnosi na rachunek gminy, przed wydaniem zezwolenia, w pierwszym roku w przypadku przedsiębiorców rozpoczynających działalność w danym punkcie sprzedaży w wysokości:

1) 525 zł za zezwolenie na sprzedaż napojów zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa;
2) 525 zł za zezwolenie na sprzedaż napojów zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa);
3) 2100 zł za zezwolenie na sprzedaż napojów zawierających powyżej 18% alkoholu.

W kolejnych latach przedsiębiorcy obowiązani są do złożenia, do dnia 31 stycznia, pisemnego oświadczenia o wartości sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży w roku poprzednim. Jeżeli wartość sprzedaży napojów alkoholowych w roku poprzednim przekroczyła:

1) 37 500 zł dla napojów alkoholowych o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa – opłata wnosi 1,4% ogólnej wartości sprzedaży tych napojów w roku poprzednim;
2) 37 500 zł dla napojów alkoholowych o zawartości od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) – opłata wnosi 1,4% ogólnej wartości sprzedaży tych napojów w roku poprzednim;
3) 77 000 zł dla napojów alkoholowych o zawartości powyżej 18% alkoholu – opłata wnosi 2,7% ogólnej wartości sprzedaży tych napojów w roku poprzednim.

W przypadku gdy wartość ta nie przekroczyła kwot określonych powyżej przedsiębiorca wnosi opłatę w wysokości określonej dla pierwszego roku korzystania ze zezwolenia (tj. odpowiednio 525 zł lub 2100 zł w zależności od rodzaju zezwolenia). W roku nabycia zezwolenia lub utraty jego ważności, opłaty dokonuje się w wysokości proporcjonalnej do okresu ważności zezwolenia. Wartość sprzedaży obliczana jest oddzielnie dla każdego rodzaju napojów alkoholowych.

Mając na względzie powyższe należy stwierdzić, że obecnie funkcjonujący mechanizm wnoszenia opłaty powoduje, że przedsiębiorca nie ponosi opłaty na podstawie rzeczywistej wartości sprzedaży napojów alkoholowych w żadnym roku obowiązywania zezwolenia. Ma to miejsce już w przypadku rozpoczęcia prowadzenia działalności w danym punkcie, gdy przedsiębiorca płaci opłatę ryczałtową skalkulowaną w taki sposób, że jej wysokość odpowiada rocznej wartości sprzedaży alkoholu w wysokości 37 500 zł i 77 000 zł. W drugim roku korzystania z zezwolenia podstawą do wyliczenia opłaty jest wartość sprzedaży w pierwszym roku, która w przypadku rozpoczęcia działalności w trakcie roku nie ulega proporcjonalnemu jej powiększeniu. W kolejnych latach przedsiębiorąca płaci natomiast opłatę wyliczoną na podstawie wartości sprzedaży z roku poprzedniego.

Podobny problem występuje w przypadku dwóch innych zezwoleń, tj. jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wydawanych na okres do 2 dni, przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych lub jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych, oraz zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wydawanych na okres do dwóch lat, przedsiębiorcom, których działalność polega na dostarczaniu żywności na imprezy zamknięte organizowane w czasie i miejscu wyznaczonym przez klienta, w oparciu o zawartą z nim umowę (zezwolenia wydawane na podstawie art. $18^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości). Wysokość opłaty za te zezwolenia określona jest ryczałtowo i nie uwzględnia rzeczywistej wartości sprzedaży napojów alkoholowych. Przykładowo, opłata za jednorazowe zezwolenie na okres do 2 dni wnoszona jest w wysokości odpowiadającej 1/12 rocznej opłaty za dany rodzaj zezwolenia, co oznacza, że dla napojów alkoholowych o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa wynosi ona 43,75 zł.

Ryczałtowe stawki opłaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu powodują, że opłaty te mają charakter symboliczny, nieodpowiadający zarówno jednostkowym cenom sprzedaży alkoholu, jak i wartości ogółem sprzedawanego alkoholu w ramach tego typu zezwolenia.

c) opłata skarbowa

Na podstawie art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a i c ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej opłacie skarbowej podlega w sprawach indywidualnych z zakresu administracji publicznej dokonanie czynności urzędowej na podstawie zgłoszenia lub na wniosek oraz wydanie zezwolenia (pozwolenia, koncesji). Nie ma obowiązku zapłaty opłaty skarbowej w przypadku, gdy ustawodawca określił zwolnienie albo wyłączenie od obowiązku jej zapłaty albo na podstawie odrębnych przepisów ww. czynności podlegają innym opłatom o charakterze publicznoprawnym lub są od tych opłat zwolnione (art. 3 ustawy o opłacie skarbowej).

W przepisach art. 9 ust. 1 i 2, art. $9^{[2]}$ ust. 9, 10 i 25-28 oraz art. 18[4] ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, określona została wysokość opłaty, o charakterze publicznoprawnym, od:

- zezwolenia na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości powyżej 18% alkoholu,
- zezwolenia na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkohol,
- zezwolenia na wyprzedaż posiadanych zapasów napojów alkoholowych o zawartości do 18%,
- zezwolenia na wyprzedaż napojów alkoholowych o zawartości powyżej 18% alkoholu,
- decyzji wprowadzającej nowe miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, zwiększającej liczbę tych miejsc w stosunku do wymienionych w wydanych zezwoleniach, o których mowa w art. $9^{[1]}$ ust. 1 tej ustawy,
- innych decyzji wprowadzających zmiany w zezwoleniach,
- zmiany zezwolenia dotyczącej zwiększenia limitu, o którym mowa w art. $9^{[1]}$ ust. 3 tej ustawy,
- wydania duplikatu zezwoleń, o których mowa w art. 9 ust. 1 i 2 tej ustawy,
- wydania zezwolenia na wyprzedaż posiadanych, zinwentaryzowanych zapasów napojów alkoholowych.

Jednocześnie, w przepisie art. $9^{[2]}$ ust. 29 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, określone zostało wyłączenie od obowiązku zapłaty opłaty skarbowej od ww. czynności urzędowych i zezwoleń, które uznać należy za nadregulację.

Jak już wyżej wspomniano nie ma obowiązku zapłaty opłaty skarbowej, jeśli z przepisów wynika wyłączenie lub zwolnienie od tego obowiązku. Zasadą jest, że wszelkie ulgi i zwolnienia podatkowe powinny być określane w ustawach podatkowych. Z tego względu zasadne jest, żeby wyłączenie od obowiązku zapłaty opłaty skarbowej, określone w art. $11^{[1]}$ ust. 10 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, w zakresie zezwoleń, o których mowa w art. 18. ust. 1 oraz art. 18[1] ust. 1 i 6 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, przenieść do części III załącznika do ustawy o opłacie skarbowej, zawierającego przepisy określające stawki i zwolnienia od tej opłaty.

2. Szczegółowy opis rozwiązań zawartych w projekcie

Art. 1 pkt 1 lit. a projektu ustawy – w celu spowodowania dalszego spadku spożycia alkoholu w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml przez ograniczenie jego ekonomicznej dostępności proponuje się w art. $9^{[2]}$ ust. 11 ustawy

o wychowaniu w trzeźwości podwyższenie stawki opłaty z 25 zł do 100 zł za każdy pełny litr 100% alkoholu w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. Jednocześnie w celu uniknięcia wątpliwości co do prawidłowego sposobu wyliczania opłaty proponuje się zmianę jednostek w jakich określona jest wysokość stawki opłaty, przez odniesienie jej do groszy i mililitrów zamiast złotych i litrów. Tym samym stawka opłaty będzie wynosić 10 gr za każdy 1 ml 100% alkoholu.

Podatki związane ze sprzedażą alkoholu zaliczane są przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) do tzw. „best buys", czyli interwencji o najwyższej efektywności kosztowej w obszarze zdrowia publicznego[3]. Spośród wszystkich dostępnych środków polityki antyalkoholowej to właśnie cena alkoholu wykazuje najsilniejszy wpływ na jego spożycie i szkody z nim związane. Przegląd kilkudziesięciu badań wykonany dla amerykańskiego Community Guide wykazał, że wzrost cen alkoholu prowadzi do spadku jego spożycia oraz ograniczenia związanych z nim szkód. Wyższe ceny alkoholu są związane ze spadkiem liczby: wypadków drogowych, przypadków przemocy, urazów, zachorowań i zgonów związanych z marskością wątroby oraz innych szkód zdrowotnych wynikających z nadmiernego spożycia alkoholu[4].

Jednocześnie badania dotyczące osób uzależnionych wskazują, że zdecydowana większość z tych osób sięga po małe butelki wódki, a ich używanie jest wyraźnie powiązane z bardzo wczesnym rozpoczynaniem picia[5]. Osoby uzależnione zaczynające spożywanie alkoholu przed godziną 7:00 mają ponad pięciokrotnie wyższe prawdopodobieństwo korzystania z małej butelki wódki niż osoby, które zaczynają spożywać alkohol po godzinie 17:00. Ponadto wybieranie małych pojemności alkoholu rano przez osoby uzależnione sprzyja utrzymywaniu u nich stałego poziomu nietrzeźwości w ciągu całego dnia, co bezpośrednio wpływa na jakość wykonywanej przez nich pracy i generowane zagrożenia. Pozostawanie pod stałym wpływem alkoholu niesie wymierne ryzyko upośledzenia zdolności oceny sytuacji, spowalnia czas reakcji i obniża precyzję wykonywanych czynności. Także dane dotyczące sprzedaży napojów alkoholowych w sieciach convenience potwierdzają zjawisko wzmożonej porannej sprzedaży alkoholu. Raport Instytutu Psychiatrii i Neurologii opracowany na zlecenie Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom[6] wskazuje, że poranna sprzedaż alkoholu, w tym zakupy dokonywane we wczesnych godzinach rannych, związana jest z chęcią złagodzenia objawów zespołu abstynencyjnego przez osoby uzależnione.

Rosnąca popularność alkoholi w małych opakowaniach wynika również paradoksalnie z trendów prozdrowotnych wśród konsumentów, zwłaszcza w grupie młodych dorosłych. Konsumenci sięgający po alkohol w małych opakowaniach argumentują, że dzięki temu piją mniej oraz zachowują lepszą kontrolę nad ilością wypijanego alkoholu. Eksperci z obszaru zdrowia publicznego zwracają jednak uwagę, że wbrew opiniom konsumentów to poczucie kontroli może być złudne, a korzystanie z mniejszych opakowań może prowadzić do fałszywego przekonania, że spożywanie mniejszej ilości alkoholu jednorazowo (z opakowania o małej pojemności) jest całkowicie bezpieczne i nie powoduje szkód zdrowotnych lub są one niewielkie[2].

Ponadto, w celu uporządkowania dotychczasowych zasad zapłaty opłaty, które w aktualnym

---

[3] https://www.who.int/initiatives/SAFER/pricing-policies.

[4] https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC3735171/

5 https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9779443/

6 https://share.google/ZuCWofmolF9WWgGox

brzmieniu ustawy uregulowane są w dwóch odrębnych ustępach 11 i 12, proponuje się nadanie nowego brzmienia art. $9^{[2]}$ ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i ujęcie tych zasad w jednej jednostce redakcyjnej. Nowe brzmienie tego przepisu ma na celu podkreślenie, że jest to opłata za zezwolenie na obrót hurtowy lub na wyprzedaż, która jako płatna dodatkowo, jest ściśle związana z zaopatrzeniem w napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml przedsiębiorcy posiadającego zezwolenie na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży, w tym również jeśli ten przedsiębiorca posiada jednocześnie zezwolenie na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi, oraz z zaopatrzeniem własnego punktu sprzedaży detalicznej przez przedsiębiorcę posiadającego jednocześnie zezwolenie na obrót hurtowy i detaliczny napojami alkoholowymi. Zakres opłaty w ten sposób zostanie zapisany wprost w jednej jednostce redakcyjnej, co pozwoli uniknąć wątpliwości interpretacyjnych m.in. dotyczących opłaty od dokonanego zaopatrzenia własnego punktu sprzedaży detalicznej przez przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na obrót hurtowy napojami alkoholowymi.

Organy podatkowe i sądy administracyjne zgodnie z intencją ustawodawcy jednoznacznie wskazują, że *„prawidłowe odczytanie art. 9^2 ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w kontekście językowym, funkcjonalnym i systemowym (w znaczeniu miejsca opłaty dodatkowej w systemie wszystkich opłat normowanych ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi), prowadzi do wniosku, że opłata dodatkowa wynikająca z powołanego przepisu obciąża także zaopatrywanie przez przedsiębiorcę posiadającego odpowiednie zezwolenia na obrót hurtowy napojami alkoholowymi w takie napoje w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml własnych punktów sprzedaży detalicznej prowadzonych na podstawie posiadanego zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Zgodne zatem z prawem jest stanowisko organu interpretacyjnego, iż opłata dodatkowa obciąża również opisywane przez spółkę we wniosku o interpretację indywidualną przesunięcie międzymagazynowe napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, mimo że nie towarzyszy mu przeniesienie własności bądź przeniesienie prawa do rozporządzania towarami jak właściciel”* (zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 29 września 2021 r. I SA/Lu 341/21).

Przyjęcie odmiennego stanowiska zniweczyłoby cel regulacji prawnej, ponieważ prowadziłoby do wprowadzania na rynek detaliczny napojów alkoholowych w opakowaniach do 300 ml poza instrumentem ochrony wrażliwych grup społecznych przed nadmierną konsumpcją alkoholu, jakim jest opłata ALK. W związku z powyższym, art. $9^{[2]}$ ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości będzie wyraźnie wskazywał, że opłacie podlega zaopatrzenie własnego punktu sprzedaży detalicznej przez przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie, o którym mowa w art. 9 ust. 1 lub 2, lub zezwolenie na wyprzedaż, o którym mowa w art. $9^{[5]}$ ust. 4 tej ustawy.

Art. 1 pkt 1 lit. b projektu ustawy – ze względu na to, że art. $9^{[2]}$ ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości w nowym brzmieniu konsumuje treść zawartą w dotychczasowym ust. 12 tego przepisu, ustęp ten należy uchylić.

Art. 1 pkt 1 lit. c projektu ustawy – art. $9^{[2]}$ ust. 13 ustawy o wychowaniu w trzeźwości stanowi o zasadzie jednokrotności zapłaty opłaty. Przepis ten w dotychczasowym brzmieniu w niewystarczająco precyzyjny sposób artykułuje tę zasadę, powodując wątpliwości interpretacyjne. Przepis w obecnym brzmieniu stanowi, że przedsiębiorca dokonujący zaopatrzenia w napoje alkoholowe, od których zapłacono opłatę, o której mowa w art. $9^{[2]}$ ust. 12 ustawy o wychowaniu w trzeźwości (od wszystkich napojów w opakowaniach

do 300 ml, w które hurtownik zaopatrzył przedsiębiorcę posiadającego jednocześnie dwa rodzaje zezwoleń – hurtowe i detaliczne), nie jest obowiązany do zapłaty opłaty ustalonej na podstawie ust. 11 ww. przepisu. Wyrażenie „od których zapłacono opłatę" jest nieprecyzyjne i może wprowadzać w błąd. Przedsiębiorca dokonujący dalszego zaopatrzenia w napoje alkoholowe, od zaopatrzenia, w przypadku którego obowiązek zapłaty ciążył na innym przedsiębiorcy, ale który nie dokonał jeszcze zapłaty tej opłaty, nie mógł być zwolniony z obowiązku zapłaty opłaty, co nie było intencją ustawodawcy. Nowe brzmienie ust. 13 odnosi się nie do okoliczności „zapłacenia opłaty", lecz do „powstania obowiązku zapłaty u innego przedsiębiorcy", a obowiązek ten powstaje zgodnie z projektowanym ust. 15 w art. art. $9^{[2]}$ ustawy w dniu zaopatrzenia w napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o pojemności do 300 ml podmiotu posiadającego zezwolenie detaliczne, w tym posiadającego jednocześnie zezwolenie na obrót hurtowy albo w dniu sprzedaży napojów alkoholowych we własnym punkcie sprzedaży detalicznej – przez przedsiębiorcę posiadającego jednocześnie zezwolenie na obrót hurtowy lub na wyprzedaż oraz zezwolenie na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych, jeżeli sam zaopatrzył własny punkt sprzedaży detalicznej.

Obowiązujące przepisy nie uwzględniają sytuacji, w której przedsiębiorca uprawniony do pomniejszenia naliczonej opłaty w przypadku zwróconych mu napojów alkoholowych w okresie, za który składana jest informacja, nie dokonał zaopatrzenia, od którego powinien zapłacić opłatę, lub zakończył działalność. Zmodyfikowany ust. 14 w art. $9^{[2]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości wskazuje, że opłatę ALK należną za okres, za który składana jest informacja ALK, za wszystkie zezwolenia posiadane przez przedsiębiorcę w okresie, za który składana jest informacja ALK, pomniejsza się o opłatę naliczoną od napojów alkoholowych zwróconych temu przedsiębiorcy w tym okresie (bez względu na to kiedy opłatę od nich naliczono). W przypadku, gdy opłata ALK naliczona od napojów alkoholowych zwróconych przedsiębiorcy, u którego obowiązek naliczenia tej opłaty powstał w okresie, za który składana jest informacja ALK, jest wyższa od opłaty należnej za okres, za który jest składana ta informacja ALK, organ właściwy w sprawie opłaty ALK, na podstawie informacji złożonej przez przedsiębiorcę uprawnionego do otrzymania zwrotu opłaty ALK, dokona zwrotu nadwyżki opłaty naliczonej nad należną w terminie 2 miesięcy od dnia wpływu złożenia informacji ALK do tego organu. Rozwiązanie to dotyczyć będzie przypadków, gdy w danym okresie rozliczeniowym przedsiębiorca nie dokona obrotu napojami alkoholowymi, od których obowiązany będzie zapłacić opłatę, albo należna opłata ta będzie niższa niż opłata naliczona od zwróconych mu napojów alkoholowych. Wprowadzane rozwiązania mają ułatwić przedsiębiorcom odzyskanie opłaty w części naliczonej od zwróconych napojów alkoholowych.

Zgodnie z dotychczasowym brzmieniem art. $9^{[2]}$ ust. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, obowiązek zapłaty opłaty, o której mowa w art. $9^{[2]}$ ust. 11 tej ustawy, powstaje w momencie zaopatrzenia w napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. Przedsiębiorcy w swoich wystąpieniach zwracali uwagę na niejasne w ich ocenie określenie momentu zaopatrzenia, z którym ustawa wiąże obowiązek zapłaty opłaty ALK.

Celem precyzyjnego określenia momentu powstania obowiązku zapłaty opłaty ALK zasadne wydaje się rozwinięcie tej kwestii i wskazanie, że obowiązek zapłaty opłaty powstaje w dniu zaopatrzenia w ww. napoje przedsiębiorcy posiadającego zezwolenie na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, w tym przedsiębiorcy posiadającego jednocześnie zezwolenie na obrót hurtowy napojami w kraju, przez przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na obrót hurtowy napojami w kraju lub zezwolenie na wyprzedaż, o którym mowa w art. $9^{[5]}$ ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości. W przypadku, gdy przedsiębiorca posiadający jednocześnie zezwolenie na obrót

hurtowy (lub na wyprzedaż) oraz zezwolenie na sprzedaż detaliczną, sam zaopatruje swój własny punkt sprzedaży detalicznej w napoje alkoholowe w opakowaniach o pojemności do 300 ml, tzn. nie został zaopatrzony przez innego przedsiębiorcę, za dzień powstania obowiązku zapłaty opłaty ALK przyjmuje się dzień sprzedaży tych napojów we własnym punkcie sprzedaży detalicznej przez takiego przedsiębiorcę.

Szczegółowe uzasadnienie dotyczące objęcia opłatą ALK zaopatrzenia własnego punktu sprzedaży detalicznej zostało przedstawione w uzasadnieniu do zmiany ust. 11 w art. $9^{[2]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości (art. 1 pkt 1 lit. a projektu ustawy).

Art. 1 pkt 1 lit. d projektu ustawy – zmiany w art. $9^{[2]}$ ust. 17−19 ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

W związku z proponowanym zniesieniem wymogu składania informacji odrębnie od każdego zezwolenia, projektowany ust. 17 w art. $9^{[2]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości precyzuje sposób obliczenia opłaty ALK do zapłaty oraz składania informacji ALK.

Jeden przedsiębiorca może posiadać kilka zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi, ponieważ są one wydawane oddzielnie w zależności od procentowej zawartości alkoholu w napojach, którymi obrót dane zezwolenie obejmuje. Celem ułatwienia przedsiębiorcom wywiązywania się z nałożonych ustawą obowiązków wprowadza się możliwość złożenia jednej informacji ALK w odniesieniu do wszystkich posiadanych przez danego przedsiębiorcę zezwoleń (na obrót hurtowy napojami alkoholowymi lub na wyprzedaż posiadanych zapasów napojów alkoholowych).

Jednocześnie proponuje się, aby przedsiębiorca składał informację ALK oraz obliczał i wnosił na rachunek właściwego urzędu skarbowego należną opłatę ALK, pomniejszoną zgodnie z projektowanym ust. 14 w art. $9^{[2]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości, w terminie do 25. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał obowiązek zapłaty opłaty ALK. Obecna częstotliwość składania informacji ALK i wnoszenia opłaty zmusza przedsiębiorców do jednorazowego przekazywania znacznej ilości danych za okresy półroczne. Taka kumulacja obowiązków może prowadzić do niezawinionych błędów po stronie przedsiębiorców, jak również utrudniać organom podatkowym kontrolę prawidłowości wywiązywania się przez nich z tych obowiązków.

Zmiana częstotliwości okresów rozliczeniowych uspójnia te okresy z okresami rozliczeniowymi wynikającymi z ustaw podatkowych. Rozwiązanie to jest zgodne z zasadą bieżącego rozliczania zobowiązań publicznoprawnych, która co do zasady funkcjonuje w większości obowiązków podatkowych przedsiębiorców, takich jak VAT, akcyza czy zaliczki na podatek dochodowy. Regularne, mniejsze płatności są bardziej przewidywalne z perspektywy planowania finansowego przedsiębiorcy niż jednorazowe, wysokie obciążenia ponoszone w dłuższych odstępach czasu. Jednocześnie obecnie funkcjonujące znaczne odroczenie momentu zapłaty opłaty ALK w czasie w stosunku do momentu powstania obowiązku podatkowego w tej opłacie (tj. w chwili zaopatrzenia przedsiębiorcy w napoje alkoholowe), można postrzegać za nieuzasadnione.

Proponuje się odstąpienie od wymogu opatrywania informacji jedynie kwalifikowanym podpisem elektronicznym. W konsekwencji zastosowanie będą miały przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2026 r. poz. 622, z późn. zm.), zwanej dalej „Ordynacją podatkową”, i rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 19 września 2017 r. w sprawie sposobu przesyłania deklaracji i podań oraz rodzajów podpisu elektronicznego, którymi powinny być opatrzone (Dz. U. z 2025 r. poz. 327, z późn. zm.), zgodnie z którym kwalifikowanym podpisem elektronicznym mogą być opatrywane wszystkie deklaracje. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może natomiast

określić, w drodze rozporządzenia, także inne rodzaje podpisu elektronicznego, którymi może być opatrzona informacja. Sposób składania informacji ALK zostanie określony w akcie wykonawczym do ustawy, wydanym na podstawie projektowanego w art. $9^{[2]}$ ust. 31 (art. 1 pkt 1 lit. j projektu ustawy). Zakłada się, że informacja ALK będzie przekazywana, jak obecnie, w specjalnej aplikacji dostępnej na portalu e-mikrofirma.mf.gov.pl.

Zmiana ust. 18 w art. $9^{[2]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości, wymieniającego dane, jakie mają być zawarte w informacji ALK, ma na celu określenie zakresu tych danych przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych we wzorze, który będzie udostępniany w formie dokumentu elektronicznego. Taki sposób udostępniania informacji ALK usprawni dostosowywanie zakresu zawartych w niej danych do wprowadzanych zmian, także tych związanych z wymogami systemów informatycznych obsługujących formularz informacji ALK. Informacja ALK będzie zawierała co najmniej dane identyfikacyjne przedsiębiorcy, dane dotyczące opłaty należnej i opłaty naliczonej niezbędne do obliczenia wysokości opłaty ALK do zapłaty albo nadwyżki opłaty naliczonej nad należną, o której mowa w projektowanym ust. 14 w art. 9[2] ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Konsekwentnie w art. $9^{[2]}$:

− uchylono ust. 30, w którym zawarte jest upoważnienie dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do określenia i udostępnienia na elektronicznej platformie usług administracji publicznej wzoru dokumentu elektronicznego informacji ALK (art. 1 pkt 1 lit. i projektu ustawy),

− dodano ust. 31, w którym zawarto delegację dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowego zakresu danych, które powinny być zawarte w informacji ALK, wraz z niezbędnymi pouczeniami, oraz sposób składania tej informacji, które będą uwzględniały konieczność zapewnienia prawidłowego obliczenia wysokości opłaty ALK oraz skuteczności jej poboru (art. 1 pkt 1 lit. j projektu ustawy).

W związku ze zmianą projektowaną w art. 1 pkt 2 projektu ustawy, zgodnie z którą wpływy z opłaty ALK będą stanowić w 100% dochód NFZ (nowelizowany art. $9^{[3]}$ ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości) oraz zmianą częstotliwości wpłacania opłaty z półrocznej na miesięczną (projektowany ust. 17 w art. $9^{[2]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości) proponuje się, aby naczelnik urzędu skarbowego właściwy ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę przedsiębiorcy, a w przypadku gdy opłata ALK oraz dodatkowa opłata, o której mowa w ust. 21, jest obsługiwana przy użyciu wspólnego rachunku bankowego – naczelnik urzędu skarbowego wyznaczony do dysponowania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na tym rachunku na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1131, z późn. zm.), do końca miesiąca następującego po miesiącu, w którym wpłynęła opłata ALK, przekazywał wpływy z tej opłaty wraz z odsetkami od nieterminowo dokonanej zapłaty opłaty ALK, oraz wpływy z dodatkowej opłaty, o której mowa w ust. 21, wraz z odsetkami od nieterminowo dokonanej zapłaty tej opłaty, na rachunek bankowy NFZ (nadanie nowego brzmienia art. $9^{[2]}$ ust. 19 i uchylenie ust. 20 ustawy o wychowaniu w trzeźwości). Z bieżących wpływów należnych NFZ ww. organ będzie potrącał środki wypłacone przedsiębiorcom tytułem zwrotu nadpłaty opłaty ALK, zwrotu nadpłaty dodatkowej opłaty, o której mowa w art. $9^{[2]}$ ust. 21 lub zwrotu nadwyżki opłaty naliczonej nad należną, o której mowa w projektowanym art. $9^{[2]}$ ust. 14. Jednocześnie, zrezygnowano z określania wprost nazwy organu KAS wyznaczonego do dysponowania środkami pieniężnymi z tytułu opłaty ALK oraz dodatkowej opłaty, na rzecz określenia go w sposób odwołujący się do przepisów ustawy nowelizowanej oraz przepisów ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, stanowiących podstawę do wyznaczenia takiego

organu przez Szefa KAS.

Art. 1 pkt 1 lit. e projektu ustawy − ze względu na to, że art. $9^{[2]}$ ust. 19 ustawy o wychowaniu w trzeźwości w nowym brzmieniu konsumuje treść zawartą w dotychczasowym ust. 20 tego przepisu, ustęp ten należy uchylić.

Art. 1 pkt 1 lit. f i g projektu ustawy − zgodnie z obowiązującymi przepisami w przypadku niezłożenia informacji ALK lub niedokonania zapłaty opłaty w terminie określonym w ustawie, organ właściwy w sprawie opłaty ustala, w drodze decyzji, dodatkową opłatę w wysokości 2000 zł, jeśli przedsiębiorca posiada zezwolenie, o którym mowa w art. $9^{[1]}$ ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, oraz 11 250 zł, jeśli przedsiębiorca posiada zezwolenie, o którym mowa w art. $9^{[1]}$ ust. 1 pkt 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Taka konstrukcja dodatkowej opłaty zrównała sytuację przedsiębiorców umyślnie niewywiązujących się z obowiązków nałożonych ustawą, z sytuacją przedsiębiorców, którzy w przypadku pomyłki w obliczeniu opłaty ALK lub złożeniu informacji ALK sami bezzwłocznie naprawili swój błąd. Przedsiębiorcy są obowiązani sami obliczyć i wnieść na rachunek właściwego organu opłatę ALK, a także z własnej inicjatywy korygować błędne informacje ALK niezwłocznie po dostrzeżeniu nieprawidłowości. Takiemu działaniu powinny sprzyjać mechanizmy motywujące do jak najszybszego naprawienia błędu we własnym zakresie.

W aktualnym stanie prawnym przedsiębiorcy obowiązani do złożenia informacji ALK lub zapłaty opłaty ALK nie są motywowani do samodzielnego korygowania nieprawidłowości powstałych w wyniku niewłaściwego obliczenia opłaty ALK, nieterminowej zapłaty opłaty ALK, braku zapłaty opłaty ALK lub też niezłożenia informacji ALK.

W celu złagodzenia obowiązujących sankcji oraz uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, w zakresie stosowania przepisów dotyczących dodatkowej opłaty z tytułu niedopełnienia w terminie obowiązków złożenia organowi właściwemu w sprawie opłaty informacji ALK oraz zapłaty opłaty ALK, zaproponowano zmianę przepisu ust. 21 w art. $9^{[2]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Przewiduje ona określenie upoważnienia dla organu podatkowego do nałożenia opłaty sankcyjnej jedynie w przypadku, gdy przedsiębiorca nie dopełnił w terminie równocześnie obowiązków złożenia informacji ALK i zapłaty opłaty ALK. Opłata sankcyjna nie zostanie nałożona, w przypadku gdy przedsiębiorca zobowiązany do zapłaty opłaty ALK, wypełni w terminie chociaż jeden z tych obowiązków. Organ podatkowy będzie mógł nałożyć jedną karę, bez względu na liczbę posiadanych przez przedsiębiorcę zezwoleń.

Natomiast na podstawie projektowanego przepisu art. 9[2] ust. 21a uprawnienie do nałożenia dodatkowej opłaty będzie wyłączone, w przypadku gdy przed upływem terminu zapłaty opłaty przedsiębiorca złoży wniosek o odroczenie terminu płatności opłaty ALK lub o rozłożenie jej zapłaty na raty, zgodnie z art. 67a § 1 pkt 1 ustawy Ordynacja podatkowa.

Art. 1 pkt 1 lit. h projektu ustawy – w konsekwencji uwzględnienia w nowelizowanym ust. 14 oraz ust. 19 (art. 1 pkt 1 lit. c i d projektu ustawy) reguł zwrotu nadpłaty opłaty ALK oraz dodatkowej opłaty , które dotychczas były uregulowane w ust. 24, przepis ten należy uchylić.

Art. 1 pkt 1 lit. i projektu ustawy – proponuje się uchylić przepis ust. 29 określający wyłączenie od obowiązku zapłaty opłaty skarbowej, od decyzji i zezwoleń, które na podstawie przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości podlegają innym opłatom o charakterze publicznoprawnym, co zgodnie z brzmieniem art. 3 w ustawie o opłacie skarbowej wyłącza obowiązek zapłaty od nich opłaty skarbowej i nie wymaga dodatkowej regulacji w przepisie art. 9[2] ust. 29 ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Szczegółowe uzasadnienie zostało przedstawione w części „Stan obecny”.

Uchylenie przepis ust. 30 omówione zostało wraz ze zmianą przepisu ust. 18, opisaną w lit. d.

Art. 1 pkt 1 lit. j projektu ustawy – zmiana została omówiona wraz ze zmianą ust. 17, opisaną w lit. d.

Art. 1 pkt 2 lit. a – d projektu ustawy – proponuje się aby opłata, o której mowa w art. $9^{[2]}$ ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, wraz z odsetkami za zwłokę od zaległej opłaty oraz dodatkowa opłata, o której mowa w art. $9^{[2]}$ ust. 21 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, wraz z odsetkami za zwłokę od zaległej opłaty, stanowiły przychód wyłącznie Narodowego Funduszu Zdrowia. Obecnie wpływy z opłaty stanowią w 50% dochód gmin, na terenie których jest prowadzona sprzedaż napojów alkoholowych, oraz w 50% przychód NFZ.

Środki z opłaty ALK mają charakter celowy. Zgodnie z art. $9^{[3]}$ ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości gmina przeznacza je na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Stosownie natomiast do art. $9^{[3]}$ ust. 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości NFZ może przeznaczać środki z opłaty wyłącznie na działania o edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia opieki zdrowotnej w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień oraz innych następstw zdrowotnych spożywania alkoholu.

W przypadku gmin, należy zauważyć, że ustawa o wychowaniu w trzeźwości nie definiuje pojęcia „lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu". Biorąc pod uwagę celowy charakter opłaty, Ministerstwo Zdrowia w stanowisku wyrażonym w piśmie z dnia 16 października 2020 r. uznało, że w pierwszej kolejności środki pochodzące z opłaty powinny być przeznaczane na zadania, o których mowa w art. $4^{[1]}$ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, czyli powinny być przeznaczane na realizację zadania własnego gmin polegającego na prowadzeniu działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności dotyczy to tych sytuacji, kiedy samorząd gminny uzyskuje dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w wysokości niewystarczającej na realizację wszystkich zadań wskazanych w ustawie oraz w Narodowym Programie Zdrowia. W dalszej kolejności środki z opłaty mogą być przeznaczane na zadania wykraczające poza zakres gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Jednakże muszą mieć one związek z przeciwdziałaniem negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Wówczas zadania te nie mogą stać się częścią wspominanego wyżej gminnego programu, gdyż wykracza to poza jego zakres.

Z danych sprawozdania z działalności samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w latach 2023–2024 (sprawozdania KCPU-G1) wynika, że gminy nie wykorzystują w pełni wpływów z tytułu opłaty w roku, w którym je otrzymały. W 2023 r. wysokość środków finansowych niewykorzystanych w poprzednich latach, a wydatkowanych w roku sprawozdawczym z tytułu opłaty wyniosła 77,4 mln zł, natomiast w 2024 r. 76,9 mln zł. Środki takie wykazuje w każdym z tych lat ok. 29% gmin. Podobnie z danych sprawozdawczości budżetowej jednostek samorządu terytorialnego wynika, że łączne wpływy z opłaty oraz opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem ich sprzedaży w latach 2021–2025 przewyższają kwoty wydatkowane przez gminy w ramach rozdziału 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Jednocześnie jak wynika ze sprawozdań KCPU-G1 część gmin wykorzystuje środki z opłaty na finansowanie izb wytrzeźwień, ośrodków interwencyjno-terapeutycznych, telefonu zaufania, czyli na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki

przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, ale też na organizację festynów i imprez sportowo-rekreacyjnych, a nawet zajęcia taneczne dla seniorów czy zakup koszy na śmieci i ich montaż – w przypadku tych wydatków brak jest jednoznacznego ich powiązania z realizowaniem polityki antyalkoholowej.

Mając na względzie konieczność racjonalizacji wydatkowania środków publicznych oraz rosnące wydatki NFZ związane z ochroną zdrowia, w tym świadczeniem usług medycznych osobom uzależnionym proponuje się przekazanie wpływów z opłaty w całości do NFZ (nowelizowany ust. 3 w art. $9^{[3]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości). W konsekwencji proponuje się rezygnację z finansowania ze środków z opłaty ALK realizacji działań mających na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu i uchylenie ust. 4 w art. $9^{[3]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Nowelizacja uwzględnia zmiany wynikające z ustawy z dnia 8 października 2026 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych dotyczące zmiany zakresu pojęcia lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania uzależnieniom (art. 1 pkt 4 lit. b tej ustawy). Proponuje się, żeby działania mające na celu realizację ww. lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania uzależnieniom były finansowane, zamiast z opłaty ALK, z opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości (art. 1 pkt 3 projektu ustawy).

Powyższe zmiany skutkowały koniecznością zmiany ust. 5 i 6 w art. $9^{[3]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości w celu dostosowania zawartego w nich odniesienia do projektowanego brzmienia ust. 3.

Art. 1 pkt 3 projektu ustawy – proponuje się nadać nowe brzmienie art. $11^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości, z tego względu, że zmiana zasad ustalania wysokości opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży, wiąże się z koniecznością dokonania modyfikacji w większości jednostek redakcyjnych tego przepisu.

Pozostanie, określone obecnie w art. $11^{[1]}$ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości uprawnienie gmin do pobierania opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18 ustawy, w celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. $4^{[1]}$ ust.1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości (projektowany art. $11^{[1]}$ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości). Proponuje się, żeby z tych środków były także finansowane działania mające na celu realizację ww. lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania uzależnieniom (zmiana wynikająca z ustawy z dnia 8 października 2026 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych).

Doprecyzowane zostanie, że opłata jest należna za każdy rok kalendarzowy korzystania z tych zezwoleń. Proponuje się zmianę zasad naliczania opłaty za korzystanie, poprzez zastosowanie mechanizmu uwzględniającego w pewnym stopniu rzeczywistą wartość sprzedaży napojów alkoholowych w danym roku kalendarzowym oraz podwyższenie niepodnoszonych od wielu lat stawek tej opłaty, co pozwoli na ich urealnienie, a przez to gminy uzyskają wpływy z opłaty za korzystanie z zezwoleń na poziomie umożliwiającym sfinansowanie z nich zadań wymienionych w art. $11^{[1]}$ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

W projektowanym art. $11^{[1]}$ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości zaproponowano wysokość opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na poziomie określonym przepisami z ustawy z dnia 8 października 2026 r. *o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (proces legislacyjny ustawy nie został zakończony).
W zależności od rodzaju sprzedawanych napojów alkoholowych, określonych w art. 18 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, stawka opłaty za korzystanie została ustalona procentowo, w wysokości 1,9 % albo 3,2 % wartości sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, w punkcie sprzedaży objętym zezwoleniem na sprzedaż tych napojów alkoholowych, osiągniętej w roku kalendarzowym, za który należna jest ta opłata, jednak nie mniej niż 1050 zł w przypadku napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18 ust. 3 pkt 1 lub 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości albo 4200 zł w przypadku napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18 ust. 3 pkt 3 tej ustawy.

W projektowanym ust. 3 w art. $11^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości doprecyzowano sposób w jaki należy ustalać wartość sprzedaży napojów alkoholowych, stanowiącą podstawę do obliczenia opłaty za korzystanie z zezwoleń. Wartość ta będzie ustalana na podstawie wartości sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, ujętej w ewidencji prowadzonej przy użyciu kas rejestrujących.

Proponuje się, żeby opłata za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem ich sprzedaży była ustalana w różny sposób, w zależności czy będzie ona należna za pierwszy, czy za kolejny rok korzystania z takiego zezwolenia.

Za pierwszy rok korzystania z zezwolenia przedsiębiorca będzie zobowiązany wnieść przed wydaniem zezwolenia opłatę wysokości 1050 zł – w przypadku zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alkoholu do 4,5% oraz piwa (bez względu na zawartość % alkoholu) i w takiej samej wysokości od napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 4,5% do 18%. Natomiast od napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% – w wysokości 4200 zł (projektowany art. $11^{[1]}$ ust. 4 pkt 1 lit. a ustawy o wychowaniu w trzeźwości).

W związku z tym, że wartość rzeczywistej sprzedaży napojów alkoholowych w danym roku znana jest dopiero po jego zakończeniu, proponuje się, żeby w terminie do 31 stycznia roku następującego po pierwszym roku korzystania z zezwolenia, przedsiębiorca wnosił opłatę za korzystanie z niego w wysokości stanowiącej różnicę między kwotą opłaty obliczoną zgodnie z ust. 2 w art. $11^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości, a kwotą tej opłaty wpłaconą przed wydaniem zezwolenia (przepis lit. b w projektowanym art. $11^{[1]}$ ust. 4 pkt 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości).

Za kolejne lata korzystania z zezwolenia, opłata za korzystanie z niego będzie wnoszona do 31 stycznia roku następującego po kolejnym roku korzystania z tego zezwolenia (albo w trzech równych ratach), w wysokości opłaty za korzystanie z tego zezwolenia za rok poprzedni (przepis lit. a w projektowanym art. $11^{[1]}$ ust. 4 pkt 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości). W terminie do dnia 31 stycznia roku następującego po kolejnym roku korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, przedsiębiorca będzie zobowiązany do wniesienia opłaty w wysokości stanowiącej różnicę między opłatą za korzystanie z zezwolenia obliczoną

zgodnie z ust. 2 w art. $11^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości, a kwotą już zapłaconą za korzystanie z tego zezwolenia w roku, którego dotyczy opłata.

Mając na uwadze, że mogą wystąpić przypadki, w których kwota opłaty za dany rok korzystania z zezwolenia zapłacona w tym roku (jednorazowo lub w ratach) będzie wyższa niż opłata za korzystanie z tego zezwolenia za ten rok, obliczona na podstawie rzeczywistej wartości sprzedaży napojów alkoholowych w tymże roku, w projektowanym art. $11^{[1]}$ ust. 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości przewidziano mechanizm uwzględniania tego faktu w opłacie za kolejny rok korzystania z zezwolenia. Przedsiębiorca będzie mógł potrącić nadwyżkę z opłaty wnoszonej za kolejny rok korzystania z zezwolenia (do 31 stycznia tego roku), a jeśli nadwyżka ta będzie wyższa od opłaty, która powinna być wniesiona za ten kolejny rok korzystania z zezwolenia – różnica będzie podlegała zwrotowi przedsiębiorcy. Zwrotu dokona organ zezwalający, w terminie 30 dni od dnia złożenia przez przedsiębiorcę wniosku o zwrot.
W ust. 6 projektowanym w art. $11^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości określono, że opłatę za korzystanie z zezwolenia wnosi się na rachunek gminy właściwej ze względu na lokalizację punktu sprzedaży. Zasada ta obecnie wynika z przepisów art. $11^{[1]}$ ust. 2 oraz art. 18 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Proponuje się pozostawienie obowiązku składania przez przedsiębiorcę pisemnego oświadczenia o wartości sprzedaży w danym roku poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych objętych zezwoleniem, do 31 stycznia roku następującego po roku, za który zobowiązany jest do poniesienia opłaty za korzystanie z zezwolenia, co będzie niezbędne do kontroli prawidłowego ustalenia przez przedsiębiorcę wysokości opłaty za korzystanie z zezwolenia (projektowany art. $11^{[1]}$ ust. 7 ustawy o wychowaniu w trzeźwości).
W przepisach ust. 10 i 12 w art. 18 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, określone są przypadki, w których zezwolenie zostaje cofnięte przez organ zezwalający albo wygasa. W takich przypadkach, przedsiębiorca, któremu zezwolenie zostało cofnięte albo wygasło, będzie zobowiązany do złożenia organowi zezwalającemu, oświadczenia o osiągniętej w danym roku wartości sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych objętych zezwoleniem i wpłacenia opłaty, w wysokości stanowiącej różnicę między kwotą opłaty za korzystanie z zezwolenia, obliczoną zgodnie z ust. 2 w art. $11^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości, a kwotą już zapłaconą za korzystanie z tego zezwolenia w roku, którego dotyczy opłata – w terminie 30 dni od dnia cofnięcia albo wygaśnięcia tego zezwolenia (projektowany art. $11^{[1]}$ ust. 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości).

Jeżeli przedsiębiorca w roku, w którym wygasło posiadane przez niego zezwolenie, na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży, wystąpił o kolejne takie zezwolenie, będzie on zobowiązany do poniesienia opłaty za korzystanie z zezwolenia na zasadach określonych w projektowanym ust. 8 w art. $11^{[1]}$, ustawy o wychowaniu w trzeźwości a w przypadku ubiegania się w tym roku o kolejne takie zezwolenie, dodatkowo na zasadach określonych w projektowanym w art. $11^{[1]}$ przepisie ust. 4 pkt 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości.
Wyłączenie od opłaty skarbowej obejmujące zezwolenia, o których mowa w art. 18, $18^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości, określone obecnie w ust. 10 w art. $11^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości, zostanie zastąpione zwolnieniem od opłaty skarbowej, zaproponowanym w art. 3 projektu ustawy. Zmiana omówiona w dalszej części uzasadnienia.

Art. 1 pkt 4 projektu ustawy – zmiany dokonywane w art. 18 ustawy o wychowaniu w trzeźwości są wynikiem obowiązku zapewnienia spójności przepisów, a ich celem jest

dopasowanie treści przepisów do treści nowelizowanego art. $11^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Art. 1 pkt 5 projektu ustawy – proponuje się nadać nowe brzmienie art. $18^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Podobnie jak w przypadku nowelizacji art. $11^{[1]}$ tej ustawy, zmiana zasad ustalania wysokości opłaty za zezwolenia jednorazowe i zezwolenia związane z organizacją imprez zamkniętych, wiąże się z koniecznością dokonania modyfikacji większości jednostek redakcyjnych tego przepisu.

Bez zmian pozostanie, określone obecnie w ust. 1 i 4 (projektowane ust. 1 i 6) w ww. art. $18^{[1]}$, ustawy o wychowaniu w trzeźwości upoważnienie dla gmin do wydawania:

a) jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, na okres do dwóch dni, przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych oraz
b) zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, na okres do dwóch lat, przedsiębiorcom których działalność polega na dostarczaniu żywności na imprezy zamknięte organizowane w czasie i miejscu wyznaczonym przez klienta, w oparciu o zawartą z nim umowę.

Niezmieniona zostaje reguła, że do zezwoleń, o których mowa w projektowanym ust. 1 nie stosuje się przepisów art. 18 ust. 3a, ust. 4, ust. 5 pkt 5, ust. 6, ust. 7 pkt 4 i 6 oraz ust. 9–14, a do zezwoleń, o których mowa w projektowanym ust. 7 – przepisów art. 18 ust. 3a, ust. 5 pkt 5, ust. 6 pkt 2–4, ust. 7 pkt 4, 5 i 7, ust. 9, ust. 10 pkt 3 oraz ust. 12 pkt 1 i 3 (ust. 1 i 4 w art. $18^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości w brzmieniu obowiązującym).

W projektowanych ust. 2–7 w art. $18^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości proponuje się nowy sposób obliczania opłaty korzystanie z jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych albo zezwoleń związanych z organizacją imprez zamkniętych.

Opłata za korzystanie z tych zezwoleń będzie w pewnym stopniu obliczana na podstawie rzeczywistej wartości sprzedaży napojów alkoholowych i należna według takich samych reguł jak w przypadku opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem ich sprzedaży, przy czym w przypadku zezwoleń jednorazowych przed wydaniem zezwolenia będzie wnoszona opłata w wysokości 87,50 zł lub 350 zł (w zależności od procentowej zawartości alkoholu w napojach, którymi obrót zezwolenie obejmuje), a w terminie 7 dni od dnia upływu terminu ważności takiego zezwolenia, przedsiębiorca będzie zobowiązany do wniesienia opłaty w wysokości stanowiącej różnicę między kwotą opłaty wyliczoną na podstawie wartości sprzedaży dokonanej w związku z korzystaniem z tego zezwolenia, a kwotą opłaty wniesionej przed wydaniem zezwolenia (projektowane ust. 2–5 w art. $18^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości). Za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przez przedsiębiorców których działalność polega na dostarczaniu żywności na imprezy zamknięte, gminy będą pobierały opłatę na zasadach określonych w projektowanych w art. $11^{[1]}$ ust. 2–8, zgodnie z projektowanym art. $18^{[1]}$ ust. 7 ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

W przypadku każdego z ww. zezwoleń podstawę do obliczenia opłaty za korzystanie z zezwolenia będzie stanowiła wartość sprzedaży napojów alkoholowych, ustalona na podstawie wartości sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów, ujęta w ewidencji sprzedaży prowadzonej przy użyciu kas rejestrujących. Wymusza to nałożenie na podmioty, którym wydano zezwolenie jednorazowe obowiązku składania pisemnego oświadczenia o wartości sprzedaży napojów alkoholowych w okresie objętym zezwoleniem, a w przypadku podmiotów, którym wydano zezwolenie związane z organizacją imprez zamkniętych pozostawienie obowiązku składania pisemnego oświadczenia o wartości sprzedaży napojów

alkoholowych w roku, za który opłata jest należna, co będzie niezbędne do kontroli prawidłowego ustalenia przez te podmioty wysokości opłaty. W przypadku podmiotów, którym wydano zezwolenie jednorazowe obowiązek ten będzie wynikał z art. $18^{[1]}$ ust. 6 znowelizowanej ustawy o wychowaniu w trzeźwości, natomiast przedsiębiorcy posiadający zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, związane z organizacją imprez zamkniętych, będą mieli obowiązek złożenia takiego oświadczenia na podstawie projektowanego art. $11^{[1]}$ ust. 7 ustawy o wychowaniu w trzeźwości przez odwołanie dokonane w projektowanym art. $18^{[1]}$ ust. 7 ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

W projektowanym art. $18^{[1]}$ ust. 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości pozostawia się w niezmienionym brzmieniu upoważnienie dla ministra właściwego do spraw gospodarki do określenia, w formie dokumentów elektronicznych w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, wzorów wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych jednorazowego, na okres do dwóch dni, przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych albo na okres do dwóch lat, przedsiębiorcom, których działalność polega na dostarczaniu żywności na imprezy zamknięte organizowane w czasie i miejscu wyznaczonym przez klienta, w oparciu o zawartą z nim umowę (aktualnie art. $18^{[1]}$ ust. 6 ustawy o wychowaniu w trzeźwości).

II. Nowelizacja ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Art. 2 projektu ustawy – zgodnie z art. 97 ust. 3 pkt. 17 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1461, z późn. zm.) do zadań realizowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia należy wspieranie zadań z zakresu zdrowia publicznego dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych realizowanych ze środków Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych. W celu realizacji tego zadania NFZ przekazuje na rachunek Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych środki finansowe w wysokości nie wyższej niż 8% środków uzyskiwanych przez Fundusz w poprzednim roku kalendarzowym z tytułu opłaty ALK.

Zakłada się, że projektowane zmiany w ustawie o wychowywaniu w trzeźwości spowodują wzrost środków NFZ z tytułu opłaty ALK. Niezbędne jest zatem dostosowanie wskaźnika procentowego określającego maksymalną wysokość środków finansowych przekazywanych przez NFZ na rachunek Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych w celu utrzymania poziomu tego finansowania na niezmienionym poziomie.

W tym celu proponuje się obniżenie wskaźnika procentowego określającego maksymalną wysokość środków finansowych przekazywanych przez NFZ z opłaty ALK na rachunek Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych z 8% do 2%, to jest w stopniu odpowiadającym proponowanemu wzrostowi opłaty ALK i dodanie reguły, że kwota przekazywanych środków nie może być mniejsza niż 20 mln złotych (tj. mniej niż kwota środków przekazana w 2025 roku). Zmiana ta umożliwi utrzymanie wysokości środków przekazywanych przez NFZ na rachunek Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych co najmniej na poziomie obecnym.

III. Nowelizacja ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej

Art. 3 projektu obejmuje nowelizację przepisów załącznika do ustawy o opłacie skarbowej. Proponuje się w części III ww. załącznika w ust. 44 w kolumnie czwartej zwolnić od opłaty skarbowej wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, jednorazowego zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych albo zezwolenia na sprzedaż takich napojów

związanego z organizacją imprez zamkniętych. W art. 11[1] ust. 10 ustawy o wychowaniu w trzeźwości w brzmieniu obowiązującym określone jest wyłączenie od opłaty skarbowej obejmujące swym zakresem wydanie tych zezwoleń oraz zezwolenia na wyprzedaż posiadanych, zinwentaryzowanych zapasów napojów alkoholowych. Wyłączenie to, w obecnym stanie prawnym jest nadmiarowe, gdyż od ww. zezwoleń należna jest opłata o charakterze publicznoprawnym, co stosownie do art. 3 ustawy o opłacie skarbowej, wyłącza obowiązek pobierania za ich wydanie opłaty skarbowej. W projektowanej ustawie proponuje się objąć opłatą o charakterze publicznoprawnym korzystanie z zezwoleń zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, jednorazowego zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych albo zezwolenia na sprzedaż takich napojów związanego z organizacją imprez zamkniętych. Z tego względu art. 3 ustawy o opłacie skarbowej nie znajdzie zastosowania do wydania tych zezwoleń. Zasadne jest zatem, w celu uniknięcia pobierania za wydanie tych zezwoleń zdublowanych opłat, określenie stosownego zwolnienia od opłaty skarbowej. Zgodnie z zasadą, że wszelkie ulgi i zwolnienia podatkowe powinny być określane w ustawach podatkowych, proponuje się określić zwolnienie w przepisach ustawy o opłacie skarbowej (zgodnie z § 3 ust. 2 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej").

Jednocześnie, wobec faktu, że inna opłata o charakterze publicznoprawnym nadal będzie pobierana za wydanie zezwolenia na wyprzedaż posiadanych, zinwentaryzowanych zapasów napojów alkoholowych, proponuje się całkowicie pominąć wynikające z aktualnego art. 11[1] ust. 10 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, wyłączenie od opłaty skarbowej dla tych zezwoleń określonych w art. 18[4] ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Ich wydanie nadal nie będzie podlegało opłacie skarbowej na podstawie art. 3 ustawy o tej opłacie. Propozycja ta nie będzie miała normatywnego skutku.

Przepisy przejściowe

W **art. 4** projektu ustawy proponuje się, aby w przypadku zaopatrzenia w napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, dokonanego przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy, do opłaty ALK oraz do dodatkowej opłaty, o której mowa w art. 9[2] ust. 21 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, stosowane były przepisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 5 projektu ustawy zawiera przepisy przejściowe odnoszące się do zasad ustalania opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18 i 18[1] ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

W art. 5 ust. 1 proponuje się, żeby do sprzedaży napojów alkoholowych dokonanej przed dniem 1 stycznia 2028 r., na podstawie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem ich sprzedaży albo zezwolenia wydanego przedsiębiorcy, którego działalność polega na dostarczaniu żywności na imprezy zamknięte organizowane w czasie i miejscu wyznaczonym przez klienta, w oparciu o zawartą z nim umowę, zastosowanie miały przepisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości w brzmieniu dotychczasowym, przy czym osoby posiadające takie zezwolenie przed dniem 1 stycznia 2028 r. będą zobowiązane do wniesienia opłaty za korzystanie z zezwolenia za rok 2028 (jednorazowo lub w 3 równych ratach) w wysokości opłaty za korzystanie z zezwolenia za rok 2027.

W związku ze zmianą definicji podstawy naliczania opłaty za korzystanie z ww. zezwoleń, konieczne było uregulowanie sposobu obliczania kwoty opłaty ostatecznie należnej za korzystanie z zezwolenia za 2028 r. W art. 5 ust. 2 określono, że jeżeli wartość opłaty za korzystanie z zezwolenia za 2028 r. wniesionej przez przedsiębiorcę w tym roku (do 31

stycznia lub w trzech równych ratach) będzie niższa niż kwota opłaty za korzystanie za zezwolenie za ten rok, obliczona zgodnie z nowelizowanym art. $11^{[1]}$ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, przedsiębiorca zobowiązany jest wnieść, do dnia 31 stycznia 2029 r., opłatę w wysokości stanowiącej różnicę między tymi opłatami. Jeżeli natomiast opłata za korzystanie z zezwolenia za 2028 r. wniesiona przez przedsiębiorcę w tym roku (do 31 stycznia lub w trzech równych ratach) będzie wyższa niż kwota opłaty za korzystanie za zezwolenie za ten rok, obliczona zgodnie z nowelizowanym art. $11^{[1]}$ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, przedsiębiorca potrąci tę nadwyżkę z opłaty za korzystanie z tego zezwolenia za 2029 r., a gdy nadwyżka ta będzie wyższa od opłaty za korzystanie z tego zezwolenia za 2028 r., różnica między tą nadwyżką a opłatą za korzystanie z tego zezwolenia za 2028 r. podlega zwrotowi przedsiębiorcy, w terminie 30 dni od dnia złożenia przez niego wniosku o jej zwrot, co zostało uregulowane w art. 5 ust. 3 projektu ustawy.

W **art. 6** proponuje się, żeby do jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (wydawanych na okres do dwóch dni), wydanych przed dniem 1 stycznia 2028 r., na sprzedaż napojów alkoholowych, która rozpoczęła się przed dniem 1 stycznia 2028 r. i zakończyła po tym dniu, zastosowanie miały przepisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości w brzmieniu dotychczasowym. Oznacza to, że za jednorazowe zezwolenie podmiot, któremu zostanie ono wydane do 31 grudnia 2027 r. i który nie później niż w tym dniu rozpocznie sprzedaż na jego podstawie, zapłaci z tego tytułu stawkę ryczałtową opłaty (43,75 zł lub 175 zł), bez względu na wartość sprzedaży napojów alkoholowych dokonaną na jego podstawie. Dotyczy to także przypadku zezwolenia wydanego na dwa dni, gdy sprzedaż na jego podstawie będzie dokonywana 31 grudnia 2027 r. i 1 stycznia 2028 r.

Przedsiębiorcy, którym takie zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych zostanie wydane przed 1 stycznia 2028 r., ale będzie dotyczyło sprzedaży po 31 grudnia 2027 r., będą zobowiązani do zapłaty opłaty za korzystanie z zezwolenia na nowych zasadach, określonych w projektowanych przepisach, z zastrzeżeniem, że opłata za zezwolenie wniesiona przez nich na podstawie dotychczasowych przepisów będzie uważana za opłatę za korzystanie z zezwolenia w rozumieniu projektowanych przepisów (projektowany art. $18^{[1]}$ ust. 4 pkt 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości) i uwzględniona przy obliczaniu opłaty za korzystanie z zezwolenia na podstawie rzeczywistej wartości sprzedaży napojów alkoholowych.

Wobec zmiany jednostki redakcyjnej przepisu zawierającego upoważnienie dla ministra właściwego do spraw gospodarki do określenia, w formie dokumentów elektronicznych, wzorów wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych jednorazowego, na okres do dwóch dni, przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych albo na okres do dwóch lat, przedsiębiorcom, których działalność polega na dostarczaniu żywności na imprezy zamknięte organizowane w czasie i miejscu wyznaczonym przez klienta, w oparciu o zawartą z nim umowę, konieczne jest zapewnienie okresu przejściowego, w którym nowe wzory zostaną opracowane.

W **art. 7** projektu ustawy proponuje się, żeby przedsiębiorcy mogli składać wnioski o wydanie zezwolenia na starych wzorach do dnia opracowania nowych wzorów, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2030 r.

Przepis końcowy

Art. 8 projektu ustawy – przepis określa termin wejścia w życie projektowanej ustawy na dzień 1 lipca 2027 r., z wyjątkiem art. 1 pkt 3–5, art. 3 i art. 5–7, które wchodzą w życie z dniem 1 stycznia 2028 r., a także art. 2, który powinien wejść w życie z dniem 1 stycznia 2029 r.

Art. 1 pkt 3–5 oraz art. 5 nowelizacji dotyczą zasad wydania zezwoleń przez gminy i pobierania przez nie opłaty za korzystanie z tych zezwoleń, dlatego należy zapewnić tym organom odpowiedni czas na dostosowanie się do projektowanych zmian. Art. 3 projektu ustawy powinien wejść w życie razem ze zmianą art. $11^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Późniejsze wejście w życie art. 2 wynika z faktu, że NFZ przekazuje na rachunek Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych środki finansowe w kwocie, której podstawą wyliczenia są przychody NFZ z tytułu opłaty ALK w poprzednim roku kalendarzowym.

Wpływ projektowanej regulacji na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw.

Zmiany w ustawie o wychowaniu w trzeźwości będą miały wpływ na przedsiębiorców posiadających zezwolenie na obrót hurtowy napojami alkoholowymi lub zezwolenie na wyprzedaż posiadanych zapasów napojów alkoholowych, dokonujących zaopatrzenia w napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. Nowe regulacje mają eliminować ewentualne spory interpretacyjne oraz ułatwić wywiązanie się z obowiązku zapłaty opłaty ALK w należnej wysokości. Wprowadzenie możliwości złożenia jednej informacji ALK łącznie w odniesieniu do wszystkich posiadanych zezwoleń (na obrót hurtowy, na wyprzedaż) oraz możliwość podpisywania informacji innym podpisem elektronicznym niż podpis kwalifikowany ułatwi przedsiębiorcom wywiązywanie się z nałożonych ustawą obowiązków. Zmiana częstotliwości składania informacji ALK z półrocznej na miesięczną spowoduje rozłożenie płatności z tytułu opłaty ALK, dotychczas dokonywanej dwa razy w roku, na 12 mniejszych płatności. Rozwiązanie to powinno ułatwić bieżące wykrywanie błędów i niedopłat, ograniczając ryzyko znacznych korekt oraz naliczania wysokich odsetek. Jednocześnie miesięczny model rozliczeń pozwoli na synchronizację składania informacji ALK z innymi miesięcznymi obowiązkami sprawozdawczo-rozliczeniowymi (co do zasady VAT, akcyza), co może sprzyjać automatyzacji procesu rozliczeń.

Zmiany wpłyną również na przedsiębiorców posiadający zezwolenie na obrót detaliczny napojami alkoholowymi, podmioty posiadający zezwolenia jednorazowe i przedsiębiorców posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych na imprezach zamkniętych (o których mowa w art. $18^{[1]}$ ustawy o wychowaniu w trzeźwości), z uwagi na wzrost opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, których wysokość zależy od wartości sprzedanych napojów alkoholowych oraz ustalenie tych opłat w pewnym powiązaniu z rzeczywistą wartością obrotu napojami alkoholowymi.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt ustawy będzie podlegał procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) w związku z art. 7 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz. Urz. UE L 241 z 17.09.2015, str. 1).

Projektowana ustawa, jako dotycząca funkcjonowania samorządu terytorialnego, zostanie przedstawiona do zaopiniowania Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677, z późn. zm.) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404) projekt podlega udostępnieniu w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.